

Libia: unha perigosa "odisea" occidental

Description

Baixo o paraugas da protección á poboación civil, a resolución 1.973 do Consello de Seguridade da ONU na que se aplicaba unha zona de exclusión aérea en Libia que deu paso a unha serie de bombardeos por parte de EEUU, con apoio dalgúns países árabes europeos, entre eles España, considera un punto de inflexión sumamente estratéxico dentro da crise libia que estoupou a finais de febreiro cunha aberta confrontación armada entre as tropas leais ao presidente Muammar al Gaddafi e as forzas rebeldes, principalmente asentadas na rexión oriental da Cirenaica.

A resolución da ONU e os bombardeos dunha coalición conformada apresuradamente *de feito*, ocorreu nun momento en que as tropas de Gaddafi preparaban o asalto final de Bengasi, bastión das forzas rebeldes. Pero a implicación internacional a través da zona de exclusión aérea encamiña a Libia a un destino similar do presentado en Iraq entre 1991 e 2003, que levou ao illamento internacional contra o extinto réxime de Saddam Hussein e a materialización dun proceso de "balcanización" e separación territorial nese país árabe.

O dobre raseiro da ONU e de Occidente

O visible apresuramento occidental por propiciar unha inmediata resolución de forza contra Gaddafi desestimou calquera iniciativa de negociación internacional orientada a solucionar a crise libia, tal e como se presentou a mediados de febreiro por parte do presidente venezolano Hugo Chávez, e que contou coa anuencia do propio Gaddafi e dalgúns países latinoamericanos e árabes.

Igualmente, non semella existir unha concreción absoluta de intereses entre a Unión Europea e a OTAN á hora de propiciar os mecanismos básicos para centralizar e dirixir as operacións militares contra Gaddafi, denominada "Odisea ao Amencer". Diversos países, como Noruega, Alemaña ou Turquía, amosaron a súa disconformidade cos bombardeos e o uso da forza militar en Libia.

A resolución adoptada pola ONU o pasado 17 de marzo foi defendida por países como o Líbano, Francia, EEUU e Gran Bretaña, pero contou coa abstención de Rusia, China, Brasil, India e Alemaña. Esta resolución tamén contou co apoio de países árabes aliados de Occidente, como Catar, Arabia Saudita, Kuwait e Emiratos Árabes Unidos, algúns deles incluso dispostos a intervir militarmente en Libia baixo o paraugas dunha coalición internacional. Incluso, a Liga Árabe terminou aceptando a zona de exclusión aérea e a apertura de sancións contra Libia.

Compre así observar unha perspectiva de "dobre raseiro" por parte da ONU e de Occidente á hora de tratar a crise libia en comparación con outras crises, como a presentada en Bahrein, brutalmente reprimida polas forzas oficiais con apoio militar saudita. A diferenza do que sucede en Libia, as monarquías petroleiras do Golfo Pérsico, severamente atemorizadas ante a perspectiva de expansión da rebelión popular árabe nesa rexión, contando cun tácito apoio da ONU á hora de non condenar a represión en Bahrein.

Nin Washington nin a ONU emitiron resolucións de condena contra esta represión, timidamente abordada por unha opinión pública internacional mediatizada polo desastre natural e nuclear en Xapón. No contexto interno, a preocupación occidental se limita á posibilidade de observar en Bahrein un experimento de reformas democráticas que afecte o equilibrio xeopolítico e as alianzas estratéxicas, especialmente ante a eventualidade dun conflito aberto no Golfo Pérsico entre Arabia Saudita e Irán, erixido este como o defensor das comunidades xiítas.

No marco da discusión na ONU sobre a crise libia, diversos medios especularon con que Washington non estaba completamente convencido de aplicar unha solución militar contra Gaddafi. De feito, e a diferenza de Francia, EEUU non recoñeceu ata agora oficialmente aos rebeldes libios contra Gaddafi como unha entidade politicamente lexítima, aínda que si amosou a súa conveniencia en atacar ao líder libio.

Esta perspectiva de ataque estaba presente na adopción da resolución da ONU, tal e como precisou o embaixador ruso ante a ONU, Vitaly Churkin, queixándose do marcado linguaxe militarista utilizado para defender a zona de exclusión aérea

e a utilizaci3n da forza en Libia.

Como sucedera en Iraq xusto fai 20 anos, o eixe actualmente conformado entre Washington, Londres e ParÃs estÃ decidido a reproducir un escenario similar agora en Libia. Pero, contrario ao que sucedeu coa zona de exclusi3n aÃrea en Iraq e a posterior invasi3n militar contra ese paÃs en 2003, nesta ocasi3n Washington coidou moito en garantirse o apoio da ONU a esta zona de exclusi3n aÃrea e, potencialmente, 3 intervenci3n militar en Libia.

Compre tamÃn observar que o apresuramento da intervenci3n da ONU en Libia contrasta con escenarios igualmente identificados como crises humanitarias, como SudÃn, nas que a reacci3n internacional tardou considerablemente en aplicarse. Este exemplo cuestiona severamente a posici3n da ONU e Occidente ante calquera iniciativa orientada ao concepto de "responsabilidade de protexer" e da "intervenci3n humanitaria".

A puxa polo control enerxÃtico libio

Tras certificarse a resoluci3n da zona de exclusi3n aÃrea, EEUU, Francia e Gran BretaiÃa iniciaron o pasado 19 de marzo unha serie de bombardeos "quirÃrxicos" especÃficos contra as posici3ns militares das forzas de Gadafi, que contarÃan co apoio da OTAN, a fin inicialmente de evitar unha sanguenta batalla en Bengasi e, posteriormente, recuperar as posici3ns dos rebeldes, principalmente na rexici3n oriental de Cirenaica.

Precisamente, a clave para Occidente dentro da actual conxuntura se enfoca en propiciar unha separaci3n *de facto* de Libia en dÃas entidades, moi probablemente establecidas en torno 3s rexici3ns de Tripolitania e Cirenaica, retrotraendo neste territorio a divisi3n iraquÃ entre o KurdistÃn ao norte, o eixe sunnita con epicentro en Bagdad, e a preponderancia xiÃta ao sur do paÃs.

O factor enerxÃtico ocupa un papel primordial, debido a que a Cirenaica e, especificamente, a conca de Sirte, concentra o 80% do cru e das reservas petroleiras probadas de Libia, que ten en Europa ao seu mercado mÃis estratÃxico, debido a que recibe o 79% do cru libio.

Libia posÃe as maiores reservas probadas de 3frica, con 44.000 mill3ns de barrÃs de petr3leo e 54 bill3ns de pes cÃbicos de gas natural. Antes de presentarse a actual situaci3n de confrontaci3n armada interna e a intervenci3n militar exterior, Libia producÃa 1,6 mill3ns de barrÃs diarios de petr3leo, sendo Italia, AlemaÃa, Francia, EspaÃa, China e EEUU os seus principais socios enerxÃticos.

VelaÃ a necesidade occidental de acabar co rÃxime de Gadafi e propiciar aos rebeldes a capacidade polÃtica de dirixir os destinos do paÃs. Non resulta casual que o presidente francÃs NicolÃs Sarkozy recoñecera a mediados de febreiro unha reuni3n en ParÃs, a lexitimidade do Consello Libio de Transici3n Nacional (CLTN), a plataforma que aparentemente agrupa aos rebeldes contra Gadafi, pero que amosa diversidade de posici3ns polÃticas sobre a Libia post-Gadafi e unha eventual intervenci3n estranxeira nese paÃs.

Precisamente, unhas semanas antes, un comando britÃnico foi descuberto polas milicias rebeldes cerca de Bengasi, un aspecto que afectou considerablemente a posici3n de Londres dentro do conflito libio. Outras fontes aseguran de contactos polÃticos e militares entre Francia e Gran BretaiÃa cos rebeldes libios, momentos inmediatamente posteriores 3 materializaci3n da rebeli3n contra Gadafi.

Por iso, a zona de exclusi3n aÃrea e a eventualidade de bombardeos e ataques militares contra Gadafi, que se realizan dende bases da OTAN e as flotas estadounidenses e britÃnicas no Mar MediterrÃneo, terÃn como obxectivo clave inicial a defensa de Bengasi, importante basti3n estratÃxico non s3 para os rebeldes sen3n para o control da Cirenaica e dos seus centros petroleiros e de gas natural.

Deste modo, e tal e como sucede co KurdistÃn iraquÃ desde 1991, a Cirenaica libia pode converterse no territorio de paso cara Occidente do necesario subministro enerxÃtico, unha vez a actual intervenci3n militar occidental en Libia propicie o reforzamento da CLNT como marco polÃtico lexitimado. VelaÃ a necesidade primordial de frear o avance nos Ãltimos dÃas das tropas leais a Gadafi, que propiciaron o actual cerco militar en torno a Bengasi.

SobrevivirÃ o rÃxime de Gadafi?

Non obstante, resulta unha inc3gnita clarificar se a zona de exclusi3n aÃrea finalmente lograrÃ evitar os ataques de Gadafi contra a poboaci3n civil, tal e como argumentan o eixe Washington-Londres-ParÃs e os seus aliados.

Nos casos precedentes de exclusión aérea occidental de Iraq en 1991 e, posteriormente, de Bosnia entre 1993 e 1995, non se materializaron cunha operación militar eficaz para frear os ataques contra a poboación civil: entón, Saddam logrou masacrar a kurdos e xiítas, igual que o desaparecido líder serbio Slobodan Milosevic logrou facelo co respecto aos bosnios musulmáns, masacre de Srebrenica incluída.

Á espera do que poida suceder co caso libio, a crise actual tamén certifica unha notoria falta de visión estratéxica por parte de Occidente. Confiados da eventual disolución do réxime de Gadafi ante o avance rebelde, o contraataque do líder libio e a perspectiva (non exactamente verídica), de que controlara os focos de rebelión na Cirenaica, motivaron a unha urxente resolución de forza por parte da ONU, orientada a frear e posteriormente desestabilizar a Gadafi.

Marcando os pasos da zona de exclusión aérea, EEUU e os seus aliados ansían dobregar militarmente a Gadafi e illalo economicamente, a través dun proceso progresivo de “acoso e derribo” que comezou a comezos de marzo coa condena por parte da Corte Penal Internacional contra Gadafi e a súa familia.

Non obstante, en diversos círculos políticos en Washington cuestionan a posibilidade dunha caída inmediata de Gadafi, incluso sorteando escenarios dunha prolongada confrontación interna en Libia, a materialización *de feito* dun proceso de balcanización interna entre dúas entidades separadas (Tripolitania e Cirenaica) e a posibilidade de que Gadafi sega no poder a curto e mediano prazo, incluso propiciando o definitivo ascenso político do seu fillo Saif el Islam, a quen a actual crise semella identificalo como o “home forte” do réxime, a tenor das súas constantes aparicións públicas.

Cunha resolución da ONU na man e un persistente proceso de bombardeos que obrigarán a Gadafi a manifestar unha e outra vez diversos ceses ao fogo na Cirenaica, os intereses occidentais darán curso a un proceso de illamento militar, político e económico contra Gadafi, á espera de reconducir posibles levantamentos e rebelións internas contra o líder libio e a súa aínda poderosa estrutura de poder. Co escenario actual, Washington e os seus aliados europeos e árabes concentraron os seus esforzos en propiciar os mecanismos legais para intervir militarmente en Libia baixo auspicios da ONU.

Non obstante, a pretendida coalición internacional contra Gadafi pode intensificar diversas fisuras internas: países como Alemaña ou Noruega negáronse a participar nos bombardeos, así como aliados estratéxicos claves para Occidente como Turquía, cuxo peso no actual contexto xeopolítico dentro das rebelións no Magreb pode supoñer unha alternativa interesante.

Paralelamente, a intervención occidental en Libia considera a alta probabilidade de que EEUU e os seus aliados se mergullen nunha espiral de tensións no mundo árabe que demanden unha maior implicación e un tratamento máis equitativo, tomando en conta a inconclusa crise en Bahrein, as tensas transicións en Tunisia e Exipto e as tensións que actualmente están presentándose en Iemen, coa deserción de altos mandos militares e a posibilidade de activarse unha rebelión popular contra o presidente Alí Abdalá Saleh.

O resultado pode ser a prolongada agonía do réxime de Gadafi, así como a previsible disolución do Estado libio, fragmentado nunha “balcanización” de rivalidades de clans familiares e tribais nas que Occidente pode verse perigosamente atrapado, a tenor dos receos entre diversos sectores rebeldes por apoiar unha intervención estranxeira en Libia e da aparente ausencia de consenso político entre os diversos actores sobre qué futuro se deparará para este país.

[Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012](#)

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

África ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Date Created

Abril 1, 2011

Meta Fields

Autoria : 3713

Datapublicacion : 2011-04-01 00:00:00